

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Digitaal via: www.internetconsultatie.nl

Rotterdam, 13 maart 2023
Referentie: 2023 [] GK
Betreft: consultatie Wet op de politieke partijen

Excellentie!

De Vereniging Leefbaar Rotterdam heeft kennis genomen van het consultatiedocument “Wet op de politiek partijen” met de bijbehorende memorie van toelichting (“Consultatie”). Hierbij ontvangt u de consultatiereactie van de Vereniging Leefbaar Rotterdam.

1. Leefbaar Rotterdam

Leefbaar Rotterdam is een onafhankelijke, lokale politieke partij in de gemeente Rotterdam die eind 2001 is opgericht. Leefbaar Rotterdam heeft sinds de oprichting in drie Rotterdamse colleges van Burgemeester en Wethouders bestuurlijke verantwoordelijkheid gedragen.

Binnen de vier grote steden (G4) is Leefbaar Rotterdam de grootste politieke partij qua zetels in de gemeenteraad. Sinds de oprichting heeft Leefbaar Rotterdam 17, 14, 14, 14, 11 en 10 zetels van de 45 zetels in de Rotterdamse Gemeenteraad ingenomen.

Leefbaar Rotterdam ontvangt geen landelijke of lokale subsidie.

Giften boven de grens van Eur 4.500,00 vermeldt Leefbaar Rotterdam in haar jaarverslag.

2. Lokale politieke partijen

Lokale politieke partijen zijn populair. Uit recent onderzoek¹ blijkt dat zowel in de raad als in het bestuur d lokale politieke partijen duidelijk in opkomst zijn. “*Hun gemiddeld percentage raadszetels steeg van 25% in 1998 naar 37% in 2018 en het percentage wethouders van 21% naar 32%. Daarnaast nam het gemiddeld aantal lokale politieke partijen per gemeente aanzienlijk toe, te weten van 1,75 naar 2,50. Hier staat tegenover dat met name de grote traditionele politieke partijen (CDA, VVD en PvdA) sterk aan populariteit hebben ingeboet. Waar deze drie partijen in 1998 nog gemiddeld 60% van de raadszetels bij een gemeente innamen, is dit in 2018 gedaald tot 38%.*”

¹ Gradus, RHJM., Dijkgraaf, E., & Budding, T. (2021). Lokale democratie: opkomst lokale partijen en politieke fragmentatie, Bestuurswetenschappen, 2021(3), 5-17.
<https://doi.org/10.5553/Bw/016571942021075003002>

Bij de verkiezingen in 2022 is geen kentering ontstaan; integendeel: lokale politieke partijen zijn nog steeds populair.

Het is een feit dat de opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen iedere verkiezing terugloopt.² Deze lage opkomst blijft een zorgwekkende ontwikkeling. Dat lokale partijen tegelijkertijd in populariteit winnen is een tegenovergesteld, maar uitermate positief signaal. Het bevestigt namelijk dat lokale politieke partijen wel degelijk het verschil maken bij de kiezer.

Lokale politieke partijen ontvangen, net als Leefbaar Rotterdam, geen subsidie. Daar wringt de schoen, omdat de lokale afdelingen van landelijke partijen (indirect) wel subsidie ontvangen. Hier is sprake van oneerlijke bevoordeling.

De VNG, en onder andere het Kennispunt Lokale Politiek Partijen en de Unie van Waterschappen, hebben al herhaaldelijk een oproep gedaan aan de u en de Kamer om een structurele financiering voor de ondersteuning van lokale politieke partijen mogelijk te maken. Ook de Tweede Kamer heeft zich achter deze oproep geschaard.³

3. Reactie op de Consultatie

Leefbaar Rotterdam onderschrijft de transparantie eisen die in de Consultatie worden gesteld. Echter, deze transparantie eisen dienen wel te zorgen voor een gelijk speelveld tussen de landelijke en lokale politieke partijen. Op grond van de Consultatie wordt dat gelijke speelveld niet bereikt.

De Consultatie trekt in de hoofdstukken 5 en 6⁴ een scherp onderscheid tussen landelijke politieke partijen en lokale politieke partijen waar het gaat om transparantie. Van lokale politieke partijen wordt verwacht dat zijn bij 20% van de bedragen die gelden voor landelijke partijen melding doen. Voor lokale partijen gelden grenzen van 50, 200, 2000 en 20.000 euro voor het doen van respectievelijk registratie, melding, melding binnen 3 weken en gemaximeerde bijdrage per donateur. Voor landelijke partijen gelden dus aanmerkelijk hogere bedragen van 250, 1000, 10.000 en 100.000 euro.

Dit onderscheid is niet gerechtvaardigd. Sterker nog, dit onderscheid benadeelt lokale politieke partijen, zeker waar het grote lokale partijen betreft zoals Leefbaar Rotterdam. Het legt een onevenredig hoge administratieve last op de lokale partijen waar de concurrerende landelijke partijen niet door worden getroffen.

Het is onvermijdelijk dat de transparantie-eisen leiden tot terughoudendheid bij donateurs,

² <https://www.gemeente.nu/bestuur/gemeenteraad/opkomst-gemeenteraadsverkiezingen-naar-dieptepunt/a>

³ Kamerleden Renske Leijten (SP) en Khadija Arib (PvdA) hebben een amendement ingediend om naast de subsidie voor landelijke partijen het ook mogelijk te maken om subsidie te verstrekken aan lokale politieke partijen (zowel de landelijke afdelingen als de lokale partijen bij de provinciale staten, de gemeenteraden en de waterschappen). Op 30 maart 2022 werd in de Tweede Kamer tijdens het debat over de evaluatiewet Wfpp de motie Inge van Dijk c.s. ingediend. De motie van Dijk c.s. verzoekt de regering in 2022 een voorstel Wet op de politieke partijen bij de Kamer in te dienen dat een regeling bevat voor subsidiëring van decentrale politieke partijen conform het advies van de commissie-Veling alsmede, na overleg met vertegenwoordigers van decentrale politieke partijen, een regeling voor transparantie van de overige inkomsten per 1 januari 2024.

⁴ Hetzelfde geldt voor het onderscheid in hoofdstuk 8 "regels in het kader van verkiezingen"

zowel van landelijke als van decentrale politieke partijen. Politieke partijen zullen minder inkomsten ontvangen en voor met name lokale partijen zullen de financiële consequenties groot zijn; er zal minder campagne gevoerd kunnen worden in verkiezingstijd. Nu de opkomstpercentages bij gemeenteraadsverkiezingen al enige tijd teruglopen, zal deze negatieve spiraal niet doorbroken kunnen worden. Ook dit pleit voor hogere drempels – gelijk aan de drempels voor landelijke partijen – voor decentrale partijen.

De Consultatie introduceert een subsidie voor lokale partijen: gedurende 3 jaar lang is een bedrag per jaar van 8,15 miljoen euro beschikbaar. Per zetel is dat 250 euro met daarbij nog een naar rato van het inwonertal van de gemeente te verdelen bedrag. Voor Leefbaar Rotterdam zou dat een bedrag betreffen van 2500 euro te vermeerderen met een nog onbekend bedrag.

Het bedrag van 8,15 miljoen steekt schril af bij het bedrag van 27,6 miljoen (2021) dat voor landelijke politieke partijen beschikbaar is. Daarnaast ontvangen landelijke partijen ook significant hogere giften.⁵

Tot slot het volgende. De Consultatie verplicht dat de uiteindelijke belanghebbende achter een donateur (die geen natuurlijk persoon is), geregistreerd wordt. Dat is terecht. Echter de gemaximeerde bijdrage is nog steeds gekoppeld aan de donateur en niet aan de uiteindelijke belanghebbende. Om daadwerkelijk effect te bewerkstelligen dient de maximalisatie te gelden per uiteindelijke belanghebbende.

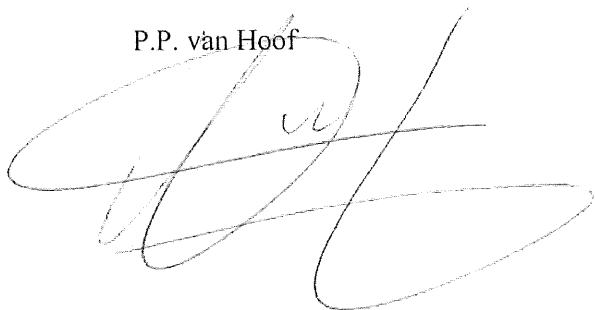
4. Nadere toelichting

Tot een nadere toelichting zijn wij graag bereid. U kunt ons bereiken via bestuur@leefbaarrotterdam.nl

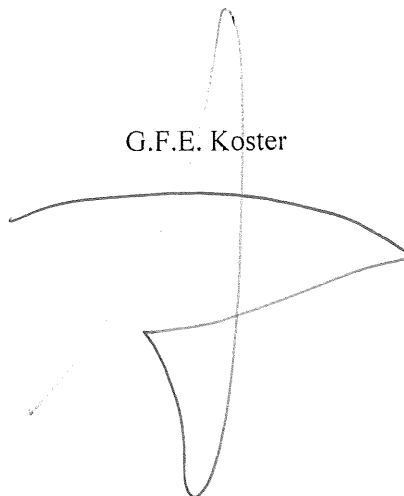
Met vriendelijke groet,

Vereniging Leefbaar Rotterdam

P.P. van Hoof

G.F.E. Koster

⁵ <https://www.ad.nl/politiek/techondernemer-schenkt-d66-miljoen-euro-pvdd-krijgt-3-5-ton~a9044379/>